

Со́ва О.Ю. Проблеми та перспективи розвитку валютного ринку України / Со́ва О.Ю. // Міжнародний науковий журнал Київського університету ринкових відносин: Економіка, бізнес-адміністрування, право [Електронне видання]. – 2017. – № 2. – 290 с. – С. 108-124.

УДК 336.74:336.76

Со́ва О.Ю.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри національної економіки та фінансів,
Університет економіки та права «КРОК»

Проблеми та перспективи розвитку валютного ринку України

Постановка наукової проблеми (Introduction): Валютні операції комерційних банків є дуже важливою сферою фінансових відносин України, яка водночас віддзеркалює стан міжнародних відносин в цілому. Механізм проведення валютних операцій потребує постійного аналізу, моніторингу, державного регулювання з метою підвищення його ефективності. До того ж, беручи до уваги те, що угоди на валютному ринку пов'язані з зовнішньоекономічними відносинами, що дає можливість зовнішнім факторам здійснювати прямий вплив на економіку країни, вони є дуже ризиковими та впливають на економічну безпеку держави. Тому, на сьогоднішній день, розробка та впровадження концепції ефективної організації валютної діяльності банків є дуже актуальним питанням.

Аналіз досліджень проблеми (Analysis of recent researches and publications): Вагомий внесок в економічну теорію з питань аналізу валютних операцій, діяльності банків на валютному ринку та регулювання валютних відносин зробили українські науковці: Береславська О.І. [1], Божидарнік Н.В.

[2], Васюренко О.В. [3], Владичин У.В. [6], Диба М.І., Мороз А.М. [8], Науменкова С.В. [16], Реверчук С. К. [23], Ткач С.В. [25] та інші.

Виділення невирішених питань (Previously unsettled problem constituent): Інтеграція економіки України у світове господарство неможлива без становлення національної грошової і валютної систем. Наявність повноцінного валютного ринку в Україні та його ефективне регулювання є однією з основних умов формування відкритої ринкової економіки в державі з усіма необхідними засобами стимулювання роботи суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній сфері. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень із цього питання, проблема вдосконалення механізму здійснення операцій комерційних банків на валютному ринку України залишається й сьогодні відкритою для подальших досліджень.

Мета статті (Main purpose of the article): на основі проведеного дослідження вітчизняного валютного ринку навести рекомендації та пропозиції щодо підвищення ефективності проведення валютних операцій комерційних банків в Україні.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження (Results and discussions): Валютні операції обумовлені насамперед розвитком міжнародної торгівлі (переміщенням через національні границі товарів і послуг), а також міжнародним рухом капіталу. Вони мають відносну самостійність, що в умовах глобальної економіки має тенденцію до зростання. Вплив валютних відносин на відтворення стає все більш відчутним. У значній мірі це є результатом подальшої інтернаціоналізації господарського життя, поглиблення інтеграційних тенденцій у різних регіонах, істотного підвищення ролі зовнішніх факторів у національному відтворювальному процесі, збільшення обсягів світової торгівлі валютою, появи і швидкого поширення нових фінансових інструментів.

Чинним законодавством, а саме Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», визначено, що валютні операції – це [9]:

- операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України;

- операції, пов'язані з використанням валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності;

- операції, пов'язані з увезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей.

Узагальнивши підходи різних науковців до класифікації валютних операцій, побудуємо схему, що враховує основні види діяльності банків на валютному ринку (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Види валютних операцій комерційних банків

При проведенні будь-яких валютних операцій необхідно враховувати валютну позицію банку. Валютна позиція банку – це залишки коштів в іноземній валюті, які формують активи і пасиви банку у відповідних валютах.

У банківській практиці виділяють закриту та відкриту валютну позицію (табл. 1.1). Закрита валютна позиція виникає при рівновазі активів і пасивів, виражених в одній валюті, з урахуванням позабалансових зобов'язань. Відкрита валютна позиція виникає при невідповідності активів у певній валюті з пасивами. Коли активи перевищують зобов'язання виникає довга валютна позиція (позитивна). Коли ж зобов'язання перевищують активи виникає коротка валютна позиція (негативна). Стан валютної позиції є головним фактором виникнення ризику – ризику потенційних збитків від зміни валютних курсів [4].

Таблиця 1.1

Види валютних позицій банку [16]

Кожна іноземна валюта		Кожен банківській метал	
Всі балансові та позабалансові активи	Всі балансові та позабалансові зобов'язання	Всі балансові та позабалансові активи	Всі балансові та позабалансові зобов'язання
Активний залишок: відкрита довга позиція	Пасивний залишок: відкрита коротка позиція	Активний залишок: відкрита довга позиція	Пасивний залишок: відкрита коротка позиція
Загальна довга відкрита позиція (ЗДВП): сума абсолютних величин усіх довгих відкритих валютних позицій у гривневому еквіваленті		Загальна коротка відкрита позиція (ЗКВП): сума абсолютних величин усіх коротких відкритих валютних позицій у гривневому еквіваленті	

Тобто, валютна позиція підраховується як по валюті, так і по банківським металам. Підрахунок валютної позиції здійснюється банком по завершенню кожного робочого дня. Якщо у банку існує перевищення вимог над зобов'язаннями в певній валюті (металі), то позиція буде довгою, якщо ж навпаки – короткою. Більш вигідною для банку є ситуація, коли позиція довга, але кожен банк має прагнути до досягнення рівноваги між своїми активами та зобов'язаннями у валюті та зведенню значення валютної позиції наприкінці дня до нуля.

Ліміт відкритої валютної позиції являє собою максимально припустиме відношення величини відкритої валютної позиції до суми власних коштів (капіталу) банку. Визначення лімітів відкритої валютної позиції трактується як

встановлене Національним банком України кількісне обмеження у відсотках щоденної величини відкритих банком валютних позицій, а саме: загальної (довгої/короткої) в іноземних валютах і банківських металах та окремо за групами відповідних іноземних валют та банківськими металами, а також за відповідною валютою чи банківським металом, окремими активними операціями з валютними цінностями до регулятивного капіталу банку.

Сьогодні банки мають здійснювати розрахунок та дотримання лімітів загальної відкритої довгої та короткої валютної позиції Л13-1, Л13-2. Визначення цих компонентів наступне:

1) ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку (Л13-1) визначається як співвідношення величини перевищення обсягу вимог за іноземною валютою та банківськими металами над обсягом зобов'язань у гривневому еквіваленті до регулятивного капіталу банку. Значення Л13-1 не повинно перевищувати 5%.

2) ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку (Л13-2) визначається як співвідношення величини перевищення обсягу зобов'язань за іноземною валютою та банківськими металами над обсягом вимог у гривневому еквіваленті до регулятивного капіталу банку. Значення Л13-2 не повинно перевищувати 10% [21].

Загалом валютні операції відіграють важливу роль у банківській системі будь-якої держави, адже вплив іноземної валюти може різко негативно вплинути на економічні процеси в державі із слабкою валютою. Для мінімізації негативного впливу іноземних валют на економічну безпеку держави застосовується режим валютного регулювання. Під валютним регулюванням розуміється діяльність держави в особі центрального банку, що спрямована на регламентацію міжнародних розрахунків і на порядок здійснення угод з валютними цінностями.

За допомогою валютного регулювання визначається порядок організації валютних відносин і контролюється здійснення валютних операцій, надання іноземним юридичним і фізичним особам кредитів та позик, встановлюється

порядок ввезення, вивозу та переказу валюти за кордон і тим самим підтримується рівновага платіжного балансу та стабільність національної валюти [14].

Що стосується правового режиму валютних відносин в Україні, то його можна визначити як режим валютних обмежень або режим валютного регулювання та контролю. Такий режим менш суворий, ніж режим державної валютної монополії, та більш суворий, ніж режим вільної конвертованості валют, що майже не передбачає валютних обмежень. Сутність такого режиму полягає в законодавчій або адміністративній забороні, лімітуванні або регламентації операцій з валютою або валютними цінностями. Введення валютних обмежень може диктуватися економічними або політичними причинами.

На початку 2017 року діє Постанова НБУ № 410 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 13.12.2016 р., в якій передбачено, що розрахунки за операціями з експорту та імпорту товарів здійснюються у строк, що не перевищує 120 календарних днів. Надходження в іноземній валюті підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України, у тому числі безпосередньо Національному банку України, у розмірі 65 відсотків [22].

Необхідною умовою успішного розвитку валютних відносин є наявність валютного ринку, на якому можна вільно продавати та купувати валюту. Також важливу роль відіграє наявність розвинутої мережі фінансових учасників, що формують попит і пропозицію на об'єкти валютного ринку. Загалом валютний ринок можна визначити як економічні відносини, що виникають у процесі купівлі-продажу іноземних валют за курсом національної валюти, що складається на основі співвідношення попиту і пропозиції на ці валюти.

Провідне місце серед посередників валютного ринку займають комерційні банки. Вони проводять основний обсяг валютних операцій. Представимо динаміку активів банків України за останні три роки (рис. 1.2).

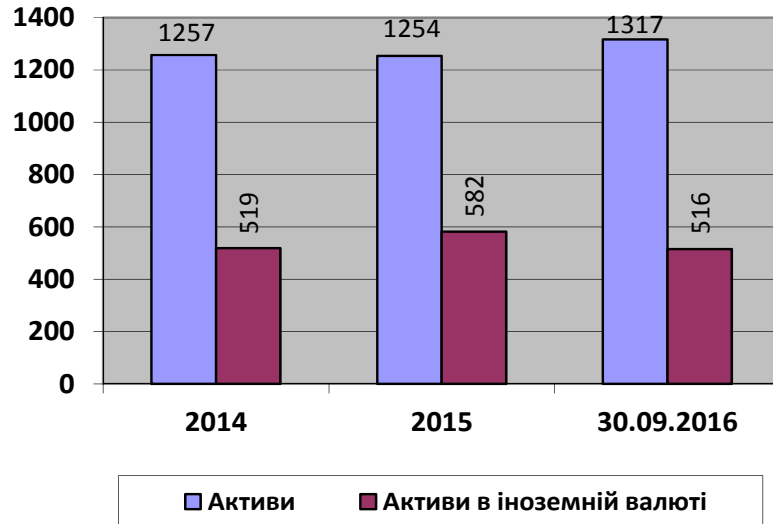

Рис. 1.2. Обсяги сукупних і валютних активів банків України за 2014-30.09.2016 рр., млн. грн. [17]

Як бачимо з рис. 1.2, частка активів в іноземній валюті протягом останніх трьох років становить 40-46% в загальній сумі банківських активів.

Сукупний обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України за підсумком 2015 року склав лише 2 960,5 млн. дол. США (в 2014 році – 13 918,0 млн. дол. США).

Середньоденний обсяг торгів на міжбанку за підсумком 2015 року склав 267,64 млн. дол. США (746,82 млн. дол. США 2014 рік). Найбільші обсяги торгів було зафіксовано у грудні 2015 року – 6 564,62 млн. дол. США.

Обсяг торгів на міжбанківському валютному ринку в вересні 2016 року складав 6 473,48 млн. дол. США (6 001,90 млн. дол. США в серпні 2016 року). Середній денний обсяг торгів за підсумком місяця дорівнював 294,25 млн. дол. США, збільшившись на 8% у порівнянні з показником попереднього місяця.

Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку за підсумком вересня (купівля та продаж іноземних валют за гривні в доларовому еквіваленті) становив 414,3 млн. дол. США. (341,9 млн. дол. США в серпні 2016 року) (рис. 1.3).

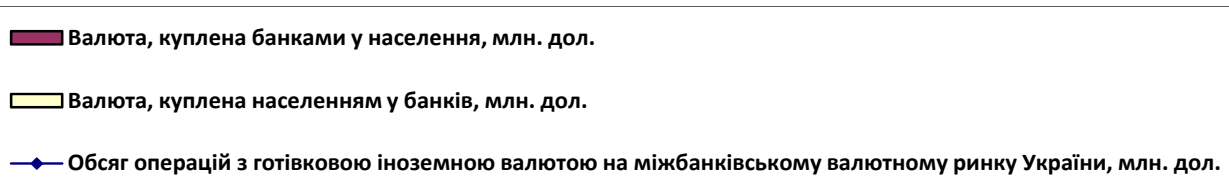
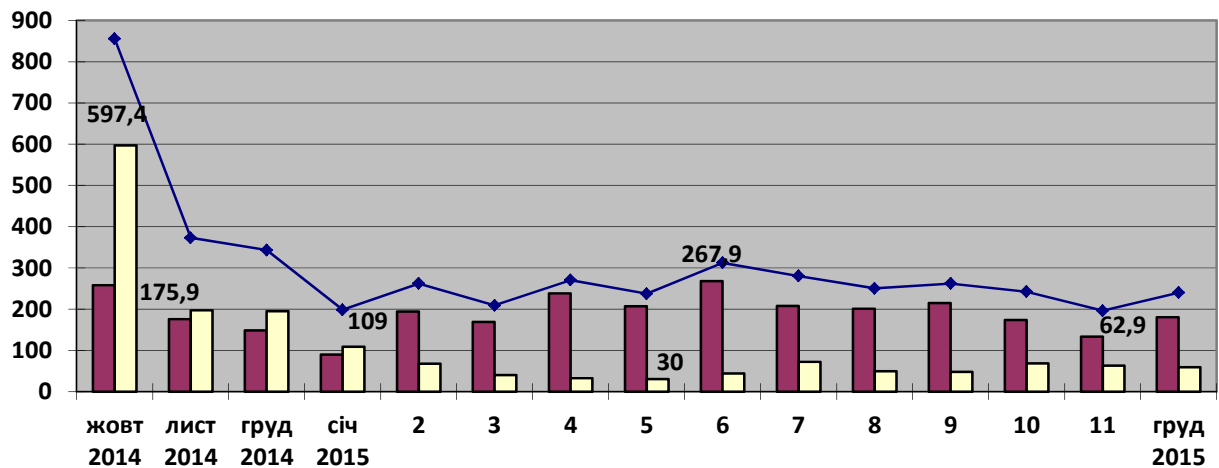

Рис. 1.3. Обсяг операцій з безготівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України за 10.2014-2015 рр., млн. дол. США

Обсяг купівлі банками іноземної валюти за підсумком вересня 2016 року склав 348,8 млн. дол. США (236,9 млн. дол. США за підсумком серпня 2016 року), традиційно перевищивши в кілька разів обсяг купівлі іноземної валюти з боку населення (65,4 млн. дол. США в вересні та 105,0 млн. дол. США в серпні 2016 року).

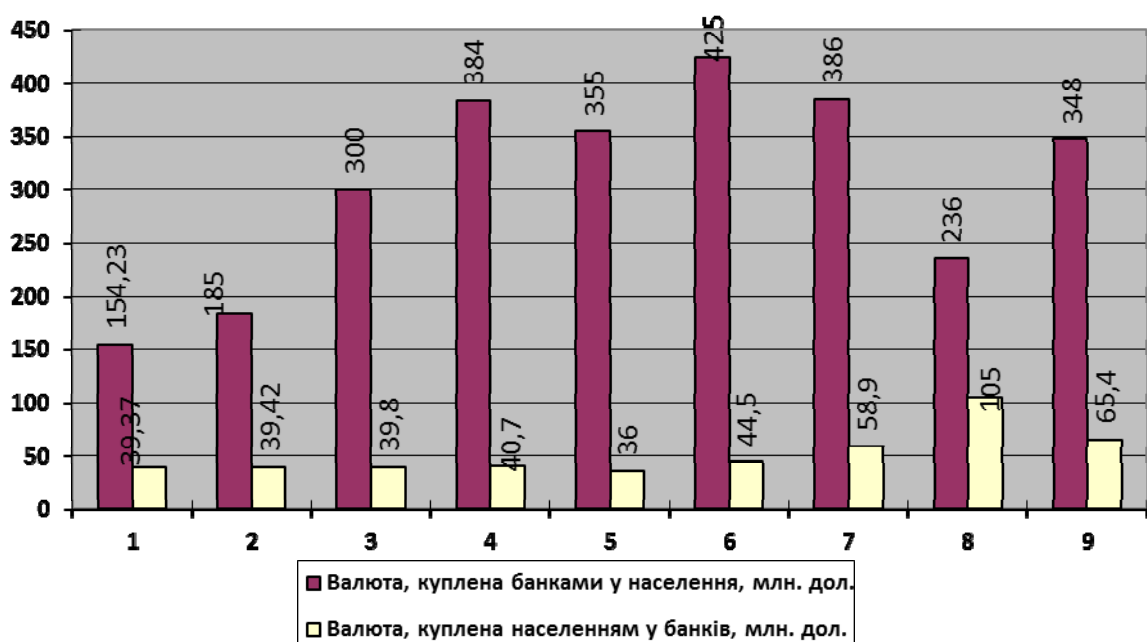

Рис. 1.4. Обсяг операцій з іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України за 01-09.2016 року, млн. дол. США

Тенденцією останнього року є значне переважання обсягів продажу валюти з боку населення над обсягами купівлі. НБУ, зі свого боку стимулює це явище, шляхом пом'якшення адміністративних обмежень на валютному ринку.

За період 01.01.2015 р.- 01.01.2016 р. офіційний курс національної валюти зменшився з 1 576,86 грн./100 дол. США станом на 01.01.2015 р. до 2 400,07 грн./100 дол. США станом на 01.01.2016 р.

За підсумками вересня 2016 року офіційний курс гривні до дол. США знизився на 0,26 грн. (1,01%) і станом на 01.10.2016 р. становив 2 591,19 грн. за 100 дол. США (рис. 1.5).

Найнижчий офіційний курс гривні було зареєстровано 26 лютого 2015 року □ 3 001,01 грн. за 100 дол. США. При цьому на готівковому ринку курс долара США сягнув, в середньому, 31 грн./дол. США (придбання) та 37 грн./дол. США (продаж). В цих умовах НБУ змушений був звернутись до адміністративних заходів врегулювання ситуації на ринку.

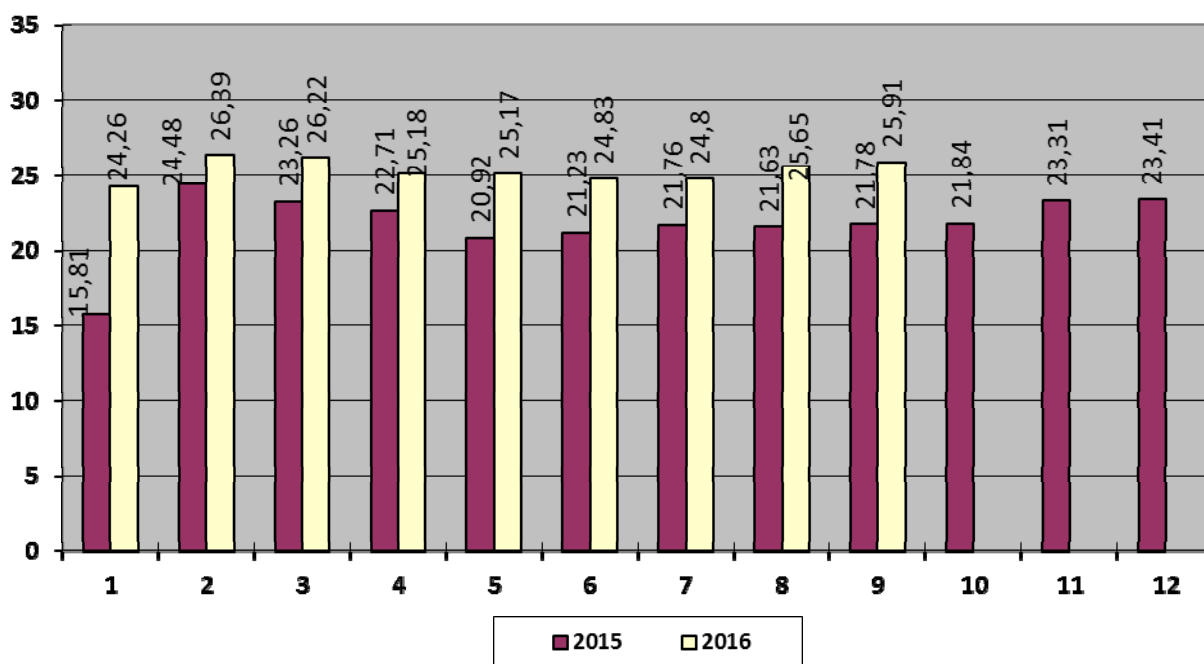

Рис. 1.5. Офіційний курс UAH /USD

На готівковому ринку курси купівлі та продажу дол. США за підсумками вересня 2016 року також знизилися – на 3,61% / 3,69% відповідно до 26,08 / 26,36 грн. за дол. США [17]. Такі стрибки курсу призвели до різкого збільшення заборгованості за позичками в іноземній валюті.

Протягом 2015 року обсяг депозитів, залучених в національній валюті, збільшився на 6,7% (24,20 млрд. грн.), склавши 388,70 млрд. грн. станом на 01.01.2016 р. (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Динаміка обсягів залишків банківських депозитів в Україні

	2015											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Обсяг депозитів в іноземній валюті, млрд. дол. США	18,70	18,00	16,60	16,30	16,00	15,60	15,10	14,90	15,10	14,00	13,90	13,20
Обсяг депозитів у національній валюті, млрд. грн.	357,90	352,70	345,20	347,50	348,10	359,40	355,30	356,20	367,70	361,30	364,00	388,70

Обсяг депозитів, залучених в іноземній валюті, за цей же період скоротився на 32% (6,2 млрд. дол. США), склавши 13,2 млрд. дол. США станом на 01.01.2016 р. Варто зазначити, що тенденцією останніх трьох кварталів є поступове збільшення обсягів депозитів, залучених в національній валюті. Рівень доларизації депозитного портфеля банків – 50%.

Так, частка валютних кредитів в кредитному портфелі залишається високою і станом на 01.07.2016 р. відповідала 56% (57% станом на 01.01.2016 р.) [18].

Отже, характеризуючи тенденції сучасного валютного ринку, варто зазначити, що він розвивається в важких соціально-економічних умовах. Першочерговим завданням НБУ є збалансування попиту та пропозиції на іноземну валюту. Проблеми, що сформувались на вітчизняному валютному

ринку потребують швидкого вирішення, адже заважають нормальному функціонуванню економіки, інтеграції нашого господарства у світове, заважають встановленню тісних зв'язків з іноземними державами.

Розглянемо валютні операції одного із системних банків України – ПАТ «Ощадбанк». Результати операційної діяльності у валюті відображено на рис. 1.6. Відмітимо нечіткість тенденції показника, адже після отриманих збитків у 2014 році бачимо значне збільшення результативності у 2015 році. За 9 місяців 2016 року валютні операції АТ «Ощадбанк» скоротили свої обсяги і принесли лише 42% від прибутку 2015 року.

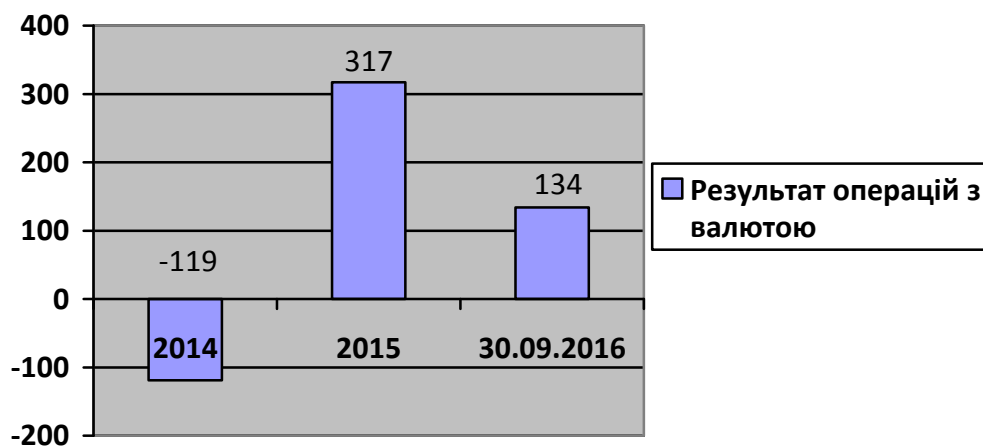

Рис. 1.6. Операції з іноземною валютою АТ «Ощадбанк», 2014-30.09.2016 р., млн. грн.

Валютні похідні фінансові інструменти, з якими АТ «Ощадбанк» проводить операції, є предметом торгівлі на позабіржовому ринку? яка здійснюється на стандартних договірних умовах.

Похідні фінансові інструменти мають або потенційно вигідні умови (і є активами), або потенційно невідповідні умови (і є зобов'язаннями) в результаті коливань процентних ставок на ринку, курсів обміну валют чи інших перемінних чинників відносно умов цих інструментів.

Справедливу вартість (майбутні потоки грошових коштів оцінюються на основі форвардних курсів обміну валют та дисконтуються за ставкою міжбанківського ринку) на звітну дату дебіторської або кредиторської

заборгованості за угодами валютного форварду та свопу укладеними АТ «Ощадбанк», у розрізі валют наведено в таблиці 1.3.

До таблиці включено контракти з датою розрахунків після відповідної звітної дати; суми за цими угодами показано розгорнуто – до взаємозаліку позицій (та платежів) по кожному контрагенту.

Таблиця 1.3

Угоди валютного форварду та свопу АТ «Ощадбанк»
за 2014-30.09.2016 рр., тис. грн. [19]

Угоди валютного форварду та свопу, справедлива вартість на звітну дату:	30 вересня 2016 року		31 грудня 2015 року		31 грудня 2014 року	
	Контракти з додатньою справедл. вартістю	Контракти з від'ємною справедл. вартістю	Контракти з додатньою справедл. вартістю	Контракти з від'ємною справедл. вартістю	Контракти з додатньою справедл. вартістю	Контракти з від'ємною справедл. вартістю
- дебіторської заборгованості у доларах США при розрахунку (+)	232 568	15 527	359 047	-	-	909 863
- кредиторської заборгованості у доларах США при розрахунку (-)	-	-	-	-	(1 447 604)	(171 582)
- дебіторської заборгованості у євро при розрахунку (+)	-	290 666	-	-	-	47 004
- кредиторської заборгованості у євро при розрахунку (-)	(232 568)	-	-	-	(168 651)	-
- дебіторської заборгованості у гривнях при розрахунку (+)	-	-	-	-	1 681 360	164 311
- кредиторської заборгованості у гривнях при розрахунку (-)	-	(307 077)	(356 534)	-	(53 180)	(961 521)
Чиста справедлива вартість угод валютного форварду та свопу	-	(884)	2 513	-	11 925	(11 925)

Справедлива вартість угод валютних форвардів та свопів включена до складу інших активів та інших зобов'язань, відповідно. Станом на 31 грудня

2015 та 2014 років справедлива вартість вбудованого деривативу складала 10 095 933 тисячі гривень та 4 252 179 тисяч гривень, відповідно. Чиста справедлива вартість угод валютного форварду та свопу на 31 грудня 2015 складала 2,5 млн. грн..

Станом на 30 вересня 2016 та 31 грудня 2015 років справедлива вартість вбудованого похідного інструменту складала 16 751 538 тисяч гривень та 10 095 933 тисячі гривень відповідно. Чиста справедлива вартість угод валютного форварду та свопу на 30.09.2016 складала -0,9 млн. грн..

Управління валютним ризиком здійснюється відповідно до Концепції з управління ризиками у АТ «Ощадбанк» та Політики управління валютним ризиком у АТ «Ощадбанк». З метою обмеження можливого негативного впливу змін валютних курсів на прибуток і капітал банком встановлюються ліміти та обмеження з валютних ризиків. На наведеному нижче рисунку представлено аналіз відкритої балансової позиції Банку по іноземній валюті.

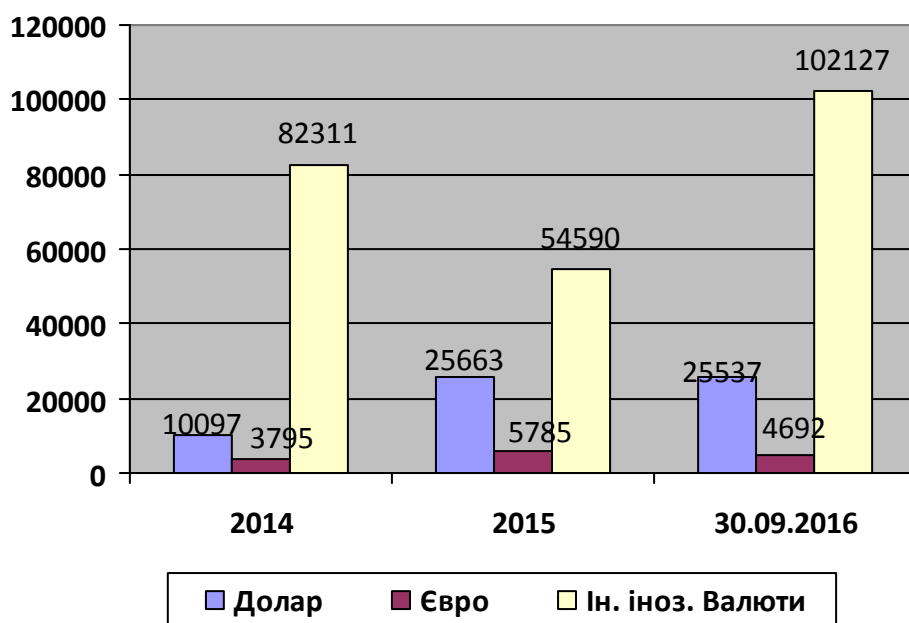

Рис. 1.7. Аналіз відкритої балансової позиції АТ «Ощадбанк», млн. грн.

Розвиток валютних операцій комерційних банків як одного з головних елементів ринкової економіки формує реальний валютний курс національної грошової одиниці та накопичення валютних цінностей. Нині в економіці

України намітилися позитивні тенденції розвитку економічної ситуації, темпи та стійкість якого, значною мірою, залежать від здатності банківської системи мобілізувати валютні ресурси та забезпечувати ними потреби суб'єктів господарювання.

Сучасні процеси, що відбуваються на валютному ринку, і в першу чергу проблеми курсових коливань, відіграють значну роль в економічному житті держави. Валютне регулювання може стимулювати економічний розвиток у країні та відповідно впливати на стан окремих секторів, галузей і підприємств, а також на місце держави на світовому ринку. Зміни ж в економіці країни та її міжнародному становищі, у свою чергу, впливають на розвиток валютних відносин й відповідним чином вносять коригування у валютну політику, що проводиться в державі. Розбалансованість валютного ринку, негативне сальдо торговельного балансу, високі темпи інфляції свідчать про те, що нині залишається нерозв'язаною проблема проведення ефективної валютної політики і визначення оптимального рівня валютного курсу.

Суттєве скорочення резервів та «вихід» капіталу за кордон примусили Національний банк вжити низку обмежувальних заходів стосовно функціонування міжбанківського валютного ринку. Зокрема, НБУ вводив заборону комерційним банкам, які мають ліміти на відкриття валютних рахунків у закордонних банках і здійснення операцій з ними, користуватися посередництвом інших банків для купівлі іноземної валюти за гривні на внутрішньому ринку.

Для стабілізації економічної ситуації та стримування негативної девальваційної динаміки Національний банк України використовував такий економічний інструмент валютного регулювання, як облікова ставка. У період значного девальваційного тиску облікову ставку було поетапно збільшено до 30,0 % (березень 2015), але, попри це, показники як грошового, так і валютного ринків практично не змінилися, що свідчить про неефективність здійснення процентної політики з точки зору забезпечення стійкої курсової динаміки та

контрольованої інфляції в умовах гнучкого курсу. На 01.11.2016 року облікова ставка знижена до 14%.

Аналіз експертних оцінок і коментарів ЗМІ з приводу динаміки вітчизняного валютного ринку дає підстави вважати, що послаблення гривні та курсу долара США в Україні, що спостерігається з початку 2016 року, є насамперед проявом спекулятивної гри на очікуваннях учасників цього ринку [12].

Вигідне нинішнє знецінення гривні й вітчизняним експортерам, оскільки собівартість їх продукції на міжнародних ринках унаслідок цього відповідно зменшується. Адже за свою валютну виручку вони отримуватимуть більше гривні. Тому за умов, коли відбувається девальвація гривні, для них є прямий сенс повертати валютну виручку якомога пізніше в розрахунку на більші номінальні гривневі доходи. Адже саме з них експортери здійснюють всі свої платежі в Україні. Так само слід визнати, що нинішнє послаблення гривні, певною мірою, об'єктивно з фінансової точки зору може бути вигідне й державній та місцевій владі. Деякі експерти наголошують на тому, що помірنا девальвація національної валюти полегшує виконання цілого ряду завдань державного і місцевих бюджетів, що на практиці реалізуються в номінальних вартісних показниках, а не співставних.

Традиційні теорії управління базуються на гіпотезі щодо необхідності мінімізації рівня ризиків, але в такому випадку відбувається порушення основних умов та засад системного підходу до управління валютним ризиком, в основу якого покладено умову про збалансування імпульсів для досягнення цільового рівня ефективності, тому на сьогоднішній день постає питання узгодження планового обсягу прибутку від операцій на валютному ринку та рівня ризику, що приймає банк для генерації нової вартості.

ВВП України, як країни з сировинною економікою, багато в чому залежить від зовнішніх цін на основні статті експорту – зерно, руду і метал. І хоча агросектор навіть в умовах кризи продовжує залишатися прибутковим, ведення бойових дій на сході країни, де сконцентрована велика кількість підприємств

видобувної та машинобудівної промисловості, зумовило значне падіння надходжень експортної валютної виручки, підсиливши дефіцит інвалюти на українському ринку.

Наступною важливою проблемою вітчизняного валютного ринку є доларизація економіки, яка тісно пов'язана з процесами валютно-фінансової глобалізації та фінансовою безпекою країни. В Україні долар США поряд з гривнею фактично бере участь у виконанні функцій грошей. Тому боротьба з доларизацією як фінансово-економічним явищем та з її ризиками фінансової небезпеки стає важливим напрямом політики НБУ.

Висновки і пропозиції (Conclusions and further researches directions):

Велика європейська рецесія виявила низку економічних і фінансових ризиків, інституційних недоліків в організації валютно-фінансового союзу. Національні і європейські регуляторні органи у процесі розробки рішень достатньо швидко відреагували на кризу [24, с. 186]. НБУ сформував вельми жорстку і ефективну систему заходів валютного регулювання, яка поєднує в собі як економічно-правові так і організаційні важелі. В той же час в моменти загострення проявів кризових явищ та загроз виходу курсу гривні за межі встановлених параметрів Національний банк використовував, в основному, адміністративні заходи.

Високий рівень доларизації економіки України веде до виникнення валютних ризиків у разі різких коливань валютного курсу гривні, що ми спостерігаємо на сучасному етапі розвитку внутрішнього валютного ринку. З метою стабілізації валютного ринку України НБУ має вирішити проблеми щодо прийняття нового валютного законодавства. Національний банк розробляє проект закону «Про іноземну валюту», що визначатиме основні принципи валютного регулювання в країні. Його планується презентувати вже у другому кварталі 2017 року. Вдосконалення законодавчої бази щодо валютного регулювання, встановлення прозорих та раціональних правил гри для національних і міжнародних інвесторів, чітка визначеність на валютному ринку та недопустимість неконтрольованих інтервенцій НБУ сприятимуть виходу національної економіки з кризи [13].

Враховуючи інфляційні загрози та особливості сучасного валютного регулювання в Україні доцільно запропонувати наступні напрями удосконалення розвитку валютних операцій в комерційних банках:

- стабілізація регулятивних норм, часта зміна яких знижує ефективність зовнішньоекономічної діяльності та значно ускладнює планування валютно-розрахункових операцій в банках;

- розробка достатньо еластичної політики курсоутворення, заходів регулювання руху капіталів, режиму функціонування валютного ринку, шляхів поповнення золотовалютних резервів і основні напрями їх використання;

- потребує вирішення питання щодо репатріації українських капіталів із офшорних зон, обсягом понад 50 млрд. дол., і створення в країні сприятливого інвестиційного клімату для резидентів та іноземних інвесторів;

- здійснити достатню для потреб розвитку економіки дедоларизацію економіки, що розширить фінансово-економічний простір національної валюти, зміцнить її курсову вартість та забезпечить поповнення золотовалютних резервів країни і зниження ризику їхнього знецінення;

- розвиток валютних операцій комерційних банків в Україні неможливий без глибокого вивчення теоретичних аспектів кредитно-фінансової діяльності комерційних банків, оволодіння зарубіжним досвідом.

Системний підхід надасть змогу нашій країні розробити оптимальний режим здійснення валютних операцій, зміцнить валютний курс національних грошей та стимулюватиме інноваційно-інвестиційний процес прискорення економічного зростання.

Список використаних джерел (References):

1. Береславська О.І. Валютна політика України: теорія та практика: монографія / О.І. Береславська; Нац. ун-т держ. податк. служби України, НДЦ з пробл. оподаткування. – Ірпінь, 2010. – 330 с.

2. Божидарнік Н.В. Валютні операції : підручник для студ. вищ. навч. закладів / Н.В. Божидарнік, Т.В. Божидарнік. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 696, [1] с. : табл., іл.

3. Васюренко О.В. Банківський нагляд / О.В. Васюренко, О.М. Сидоренко. – К.: Знання, 2011. – 502 с.
4. Веріга Г.В. Механізми регулювання валютного ринку та аналіз ефективності їх інструментів / Г.В. Веріга // Економічний часопис - XXI. – Київ, 2015. – № 9/10. – С. 68-72.
5. Віблій П.І. Проблеми валютного регулювання в Україні / П.І. Віблій, Х.В. Горбова, Б.А. Федак // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Львів, 2015. – № 819. – С. 368-372.
6. Владичин У.В. Державне регулювання іноземного банківництва в Україні: монографія / У.В. Владичин. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 592, [2] с.
7. Гаряга Л.О. Нестабільність валютного курсу в Україні / Л.О. Гаряга // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць. – Одеса, 2015. – № 2 (57). – С. 43-50.
8. Генеза банківських криз: монографія / [М.І. Диба та ін.] ; за наук. ред. М.І. Диби, А.М. Мороза; М-во освіти і науки України, Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана ". – Київ : КНЕУ, 2014. – 578, [2] с.
9. Декрет Кабінету Міністрів України № 15-93 Про систему валютного регулювання і валютного контролю: зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/>
10. Закон України Про банки і банківську діяльність: зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/>
11. Калівошко О.М. Сутність валютного ринку / О.М. Калівошко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України . – Київ, 2014. – Вип. 200, ч. 3. – С. 218-222.
12. Кораблин С. А. Судьба валюты [Электронный ресурс] / С. А. Кораблин // Зеркало недели. Украина. – 2016. – № 35. – Режим доступа: <http://gazeta.zn.ua/macrolevel/sudba-valyuty.html>.

13. Король М.М. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи / М.М. Король, О.Р. Стасишина // Сталый розвиток економіки. – Хмельницький, 2016. – № 3 (28). – С. 65-70.

14. Крупа В.Р. Фактори дестабілізації валютного ринку України / В.Р. Крупа // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2014. – С. 124-129. – (Економічні науки; № 3, т. 1 (212)).

15. Кулицький С. Ситуація на валютному ринку України на початку 2016 року: оцінки, очікування, перспективи [Електронний ресурс] / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2016. – № 3. – С. 73-95.

16. Науменкова С.В. Валютне регулювання : навч.-метод. посібник / С.В. Науменкова, К.Ф. Черкашина. – Київ : Компринт, 2013. – 154, [1] с.

17. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]: Дані фінансової звітності банків України. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>

18. Офіційний сайт національного рейтингового агентства «Рюрік» [Електронний ресурс]: Аналітичний огляд банківської системи України за I півріччя 2016 року. – Режим доступу: <http://rurik.com.ua/>

19. Офіційний сайт ПАТ «Ощадбанк». – Режим доступу: <http://www.oschadbank.ua>

20. Положення НБУ Про валютний контроль. [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

21. Положення НБУ про порядок встановлення Національним банком України лімітів відкритої валютної позиції та контроль за їх дотриманням уповноваженими банками. [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

22. Постанова НБУ № 410 Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України від 13.12.2016 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/>

23. Реверчук С. К. Прогнозування розвитку банківської діяльності в Україні: монографія / С.К. Реверчук, О.С. Іршак; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 255 с.

24. Сова О.Ю. Стабілізаційні механізми регулювання фінансових ринків в умовах глобалізації / О.Ю. Сова // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України: зб. матер. наук.-практ. конференції, 29-30 жовтня 2015 р. / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – С. 184-187.

25. Ткач С.В. Концептуальні основи організації валютної системи держави / С.В. Ткач // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2015. – Вип. II (58). Економічні науки. – С. 6-13.